

ทะเบียนภูมิปัญญาท้องถิ่น

ภูมิปัญญาท้องถิ่น/ปราชญ์ชาวบ้าน สาขาต่าง ๆ

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลท่าสัก
กองการศึกษา เทศบาลตำบลท่าสัก
ตำบลท่าสัก อำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์

คำนำ

ปราชญ์ชาวบ้าน หรือนักคิดท้องถิ่น หรือครูภูมิปัญญาไทยแล้วแต่จะเรียกกัน จะมีมากมายในหลายด้านแล้วแต่
งานที่ท่านปฏิบัติจนบังเกิดผล ไม่ว่าจะเรียกอะไรก็ตามคุณสมบัติของผู้ที่เป็นปราชญ์ชาวบ้าน คือ

1. คนเหล่านี้มีธรรมชาติอยู่ในใจทุกท่าน เป็นธรรมชาติของความรัก ความเมตตา ความอยากช่วยคน เป็นธรรมชาติโดย
การปฏิบัติ
2. คนเหล่านี้คิดทำสรุปบทเรียน แล้วนำมาเป็นความรู้ให้คนเห็นได้อย่างชัดเจน มีทั้งวิชาการและภาคปฏิบัติให้เห็น
3. คนเหล่านี้มีความรัก ความเป็นปราชญ์ไม่ได้อยู่ที่ความฉลาดของปัญญาที่เกิดจากการกระทำ แต่เกิดจาก
ความรักที่มีธรรมชาติเป็นแรงบันดาลใจให้แบ่งปันแก่ผู้อื่น
4. คนเหล่านี้เป็นร่มโพธิ์ ร่มไทร การแผ่ภูมิปัญญาที่เกิดจากการทำจริงด้วยความรักแผ่นดินที่มีลูกหลาน มีป่า
มีชุมชน มีเมือง

ดังนั้น สรุปได้ว่าปราชญ์ชาวบ้านนั้นเป็นผู้ที่มีวิถีชีวิตที่ผูกพันกับธรรมชาติมีความคิดเข้าระบบขอ บค้นหาความ
จริง ช่างสังเกตและนำสิ่งที่พบเห็นมาเรียนรู้โดยการปฏิบัติจริง สามารถสรุปเป็นบทเรียนได้ดังเช่นปราชญ์ชาวบ้านด้าน
การเกษตร ซึ่งมีอยู่ทั่วไปในทุกภาคของประเทศ ทั้งนี้ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลท่าสัก ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญ
ของผู้ที่ทำคุณประโยชน์ เสียสละ และปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีต่อคนในชุมชน

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลท่าสัก จึงได้จัดทำทะเบียนภูมิปัญญาท้องถิ่น ขึ้นเพื่อยกย่อง และเผยแพร่ให้
ชนรุ่นหลังได้ถือเป็นแบบอย่างที่ดีในการดำรงชีวิต ต่อไป

ภูมิปัญญาท้องถิ่น/ปราชญ์ชาวบ้าน

ประเภทของภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านโภชนาการ

เรื่อง ไข่เค็มสมุนไพรเสริมไอโอดีน

ชื่อ นางเทียมจันทร์ เพ็ชรสำราญ

อายุ ๗๕ ปี

ภูมิลำเนา บ้านเลขที่ ๑๑๘/๑ หมู่ที่ ๑ ตำบลท่าสัก อำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์

นางเทียมจันทร์ เพ็ชรสำราญ ยึดหลักความพอเพียง ใช้ชีวิตอย่างเรียบง่าย เป็นที่รัก กของลูก หลาน มีความรู้ความชำนาญเรื่องการทำไข่เค็มสมุนไพร(ใบเตย) เสริมไอโอดีน และส่งเสริมการประกอบอาชีพให้แก่คนภายในชุมชน

ภูมิปัญญาท้องถิ่น/ปราชญ์ชาวบ้าน

ประเภทของภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านโภชนาการ

เรื่อง ขนมไทย

ชื่อ นางจิตาภา ปั่นสังข์

อายุ ๕๒ ปี

ภูมิลำเนา บ้านเลขที่ ๓๗๓ หมู่ที่ ๑ ตำบลท่าสัก อำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์

นางจิตาภา ปั่นสังข์ ยึดหลักความพอเพียง ใช้ชีวิตอย่างเรียบง่าย เป็นที่รับของลูก หลาน มีความรู้ความชำนาญเรื่องการทำไข่เค็มสมุนไพร(ใบเตย) เสริมไอโอดีน และส่งเสริมการประกอบอาชีพให้แก่คนภายในชุมชน

ภูมิปัญญาท้องถิ่น/ปราชญ์ชาวบ้าน

ประเภทของภูมิปัญญาท้องถิ่น หัตถกรรม

เรื่อง จักสาน

ชื่อ นายทวี สังกะเสียง

อายุ ๖๘ ปี

ภูมิลำเนา บ้านเลขที่ ๓๒๙/๖ หมู่ที่ ๑ ตำบลท่าสัก อำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์

นายทวี สังกะเสียง มีความสนใจงานหัตถกรรมเครื่องสาน ได้ศึกษาจากผู้รู้ จากการสังเกต คิดค้นและลองทำเอง ด้วยความวิริยะอุตสาหะและความพยายามจนทำให้ปัจจุบันกลายเป็นผู้ที่มีความชำนาญด้านเครื่องจักสาน คือ ทำนกกเหยี่ยวไร่นกในนาข้าว สามารถประกอบอาชีพสร้างรายได้ให้แก่ครอบครัว

ภูมิปัญญาท้องถิ่น/ปราชญ์ชาวบ้าน

ประเภทของภูมิปัญญาท้องถิ่น การแพทย์แผนไทย

เรื่อง กวาดยาเด็ก

ชื่อ นางศศิญา ชำนาญ

อายุ ๖๔ ปี

ภูมิลำเนา บ้านเลขที่ ๒๖๕/๑ หมู่ที่ ๑ ตำบลท่าสัก อำเภอฟิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์

นางศศิญา ชำนาญ มีความรู้และ ทักษะ รู้ว่าเด็กเป็นอะไรแค่ไหนจากการสัมผัส เช่น คอเด็กร้อนแค่ไหน ลื่นเด็กเป็นปุ่มหรือเพดานเด็กเป็นฝ้าแค่ไหน ซึ่งต้องใช้ทักษะเฉพาะบุคคล นอกจากนั้น ยังต้องทราบถึงหลักการของการกวาดยาอีกด้วย คือ

สมุนไพรที่ใช้ในการรักษาโรคพื้นฐานในทางเดินหายใจ ดังนี้

มะนาว - น้ำในผล กัดเสมหะในลำคอ แก้น้ำลายเหนียว เป็นกระสายยากวาดคอเด็ก

มะกรูด - ราก แก้วใช้กลั้วซ้ำ แก้อ่อนในกระหายน้ำ

ขิง - เหง้าแห้ง บรรเทาอาการไอแบบมีเสมหะ

ตะไคร้ (บ้าน) - ลำต้น ขับเหงื่อในคนเป็นไข้

หอมแดง - หัว แก้อบหืด หวัด หายใจไม่ออก